

Marathon van Messina

'Dit is mijn hommage aan deze stad'

De Maratona della Città di Messina staat nog in de kinderschoenen. Het parkoers is niet autovrij, het publiek laat het afweten, de vrijwilligers zijn onervaren, de plaatselijke autoriteiten werken niet mee. Toch is het een marathon om van te houden.

Tekst: Peter Klooster / Foto's: Saso Pippia

Antonello Aliberti is in alle staten. De organisator van de marathon van Messina belt met twee mobiele telefoons tegelijk. Zijn handen trillen, hij struikelt over zijn woorden. Hij heeft zojuist te horen gekregen dat de politie niet wil werken op zondag. Dat zou de doodsteek voor zijn marathon betekenen. Hij neemt contact op met zijn oudere zus Pinella. Zij is gemeenteraadslid en beschikt over de juiste contacten. Een paar uur later is de catastrofe afgewend: de carabinieri hebben beloofd het verkeer tijlens de tweede editie van de marathon van Messina in goede banen te leiden.

Qua architectuur kan Messina (250.000 inwoners) de vergelijking met Catania, Syracuse en Palermo – de andere grote steden op Sicilië – niet doestaan. Dat is het gevolg van de zware aardbeving die hier in 1908 plaatsvond. De stad werd vrijwel geheel verwoest. Overal zijn historische foto's te koop, die getuigen van de verloren huister.

Eeuwenlang gold Messina als een toonbeeld van mediterrane bouwkunst. Vanaf hun sierlijke, gietijzeren balkonnetjes konden de Messinesi de zee straat overzien. In de sikkelvormige haven stond een barok standbeeld van de zee-god Neptunus, die gewapend met een drietand de woelige baren bezwoer. De bankjes bij het beeld fungeerden als hangplek voor een schilderachtig allegaartje van zeelieden, havenwerkers, vishandelaars en huisvrouwen.

De gevolgen van de aardshok waren immens. De troebe, levendige stad met haar bochtige straatjes, terrassen, poortjes, palazzi's, kerken, kunstwerken en fontein werd in enkele seconden ongetoerd tot een maanlandschap. Maar liefst 70.000 mensen vonden de dood. De wederopbouw geschiedde volgens moderne stedenbouwkundige inzichten. Messina werd, net als veel Amerikaanse steden in die tijd, ingedeeld volgens een schaakbordpatroon. Goedkoop en efficiënt, maar dodelijk voor elke vorm van romantiek. Tot op de dag van vandaag zijn de gevolgen van de ramp zichtbaar. Zo zijn de barakken die honderd jaar geleden werden opgericht voor noodopvang, nog steeds in gebruik. Toeristen lopen niet erg warm voor een bezoek aan Messina, dat kampt met een lege schatkist.

Verbannen

www.runnersweb.nl

bijlschrift

Vorig jaar kende de marathon van Messina zijn eerste editie. De organisatoren konden hun gehuk niet op toen de gemeente toestemming gaf om gebruik te maken van het Piazza Duomo, het kloppend hart van het moderne Messina. Start en finish lagen ingeklemd tussen de in oorspronkelijke stijl gerestaureerde Fontana di Orione en de klokkentoren van de monumentale dom. De dreunende beats van de marathon overstenden die zondag het ijle gregoriaanse gezang. Dat was eens, maar nooit weer, besloten de ambtenaren van Messina. Voor de editie van 2009 werd de organisatie verbarmen naar het Piazza Cairoli, een bloeileloos plein.

De avond voor de marathon ben ik te gast

in het palazzo van de familie Aliberti, een vooraanstaande Messinese familie. Sport, cultuur en toerisme, daar draait het om bij de marathon van Messina, zegt Antonello Aliberti. De organisator van de marathon is een sportman in hart en nieren. Hij voetbalde en won als roeier een bronzen medaille in de lichte acht op de wereldkampioenschappen in Keulen in 1998. Na zijn roeicarrière liep hij een aantal marathons.

Mama Teresa, de met sieraden behangen mater familias, heeft een overvloedige maaltijd bereid. Op de tafel in de eetkamer staan onder andere pasta met varkensgehakt en venkel, en risotto met reuzengarnalen en mozzarella. Een typisch Siciliaans gerecht >

is *arancino*: gepaneerde rijstballen gevuld met ragout, ham, doperwten en mozzarella. Als antipasta is er frisessa met ansjovis, knoflooklijven en ciabatta.

We toosten op het succes van de marathon met een passito, een koppige rode wijn die naar rozijnen smaakt. 'Ik ben in de gemeentepolitiek gegaan uit liefde voor Messina', zegt Pinella Aliberti tussen twee slokken wijn door. 'In mijn functie kan ik helpen de politiek te overtuigen van het nut van een marathon. Elke zichzelf respecterende stad heeft er een. Wij moeten binnen twee tot drie jaar bewijzen dat onze marathon potentie heeft. Alleen met Siciliaanse lopers reddend we het niet, we willen hardlooperisten uit heel Eu-

'Maak hem duidelijk dat de marathon heel belangrijk is', sist ze

ropa naar Messina halen. De politiek is van goede wil, maar veel wegen lopen dood. Zo heeft de provincie Messina een helikopter met piloot beschikbaar gesteld. Dat is heel genererend, maar we beschikken helaas niet over een televisieploeg die ervaring heeft met het maken van luchtbeelden van een marathon.'

Op dat moment betreft de derde Aliberti-helg het vertrek. Het is de frêle en bleke Lucia, van beroep operazangeres. Ze studeerde aan het conservatorium van Rome en geldt als een van de beste sopranen ter wereld. Haar favoriete componist is de Siciliaan Vincenzo Bellini. Een demonstratie van haar kunnen wil de diva niet geven. 'Mijn stem heeft rust nodig', zegt ze. 'Bovendien wil ik u niet teleurstellen. Voor ik goed kan zingen, moet ik eerst mijn stem opwarmen en soepel maken. Een hardloper voert toch ook eerst een warming-up uit?'

Sneller lopen

De dag voor de marathon arriveren Philemon Kipkering Metto (32) en Joshua Kipchumba Rop (40) in Messina. Met persoonlijke records van respectievelijk 2:12 en 2:15 uur zijn ze te klein voor het tafellaken, maar te groot voor het servet. Anders gezegd: de lucratieve stadsmarathons van Londen of Berlijn zullen ze nimmer winnen, maar de prijzenpot van een kleinere wedstrijd kunnen ze zonder veel moeite leeghalen. Het parkoersrecord van de marathon van Messina staat op 2:26.51.

'Het is jammer dat Joshua Kipchumba

hier aanwezig is', zegt Kipkering besmuikt. 'Zonder hem had ik kunnen winnen in een tijd rond de 2:30. Nu moet ik waarschijnlijk sneller lopen dan 2:20.'

'Ik woon in een flatje in Sienna', vertelt Kipchumba. 'Ik eet dagelijks ugali (een soort maïsapp; red.), daar blijf ik mager en gezond van. Mijn twee vrouwen en vijf kinderen heb ik achtergelaten in Kenia. Ik ben naar Italië gekomen om geld voor hen te verdienen. Het leven is goed hier, Italianen zijn relaxte mensen. Ik heb persoonlijk nooit last gehad van racisme.'

Pinella Aliberti heeft een ontmoeting geregeld met Giuseppe Buzzanca, de burgemeester van Messina en een goede vriend van de Italiaanse president Silvio Berlusconi. 'Maak hem duidelijk dat de marathon heel belang-

rijk is', sist ze. Over de vraag wat Messina marathonlopers te bieden heeft, moet Buzzanca lang nadenken. Dan klaart zijn gezicht op. 'In het streekmuseum aan de Viale della Libertà hangen verschillende schilderijen van Caravaggio. Misschien vinden de lopers het interessant om die na de wedstrijd te bezichtigen', zegt hij. Dan moet de burgemeester weg, op naar een volgende afspraak. 'Wat een klein mannetje, hè?', grinnelt Pinella als hij buiten gehoorafstand is.

Spandoek

Op zaterdagavond is het opbouwen van het start- en finishgebied van de marathon voor het grootste deel voltooid. In het licht van de straatlantaarns scharrelt meneer Bruno, handelaar in keramiek en porselein, rond op het verlaten Piazza Cairoli. Onder zijn arm heeft hij een bundel textiel. Hij is co-sponsor van de marathon en zoekt een goed plekje om reclame te maken voor zijn nering, zegt meneer Bruno. Hij knoopt het spandoek met zijn naam en adres stevig vast aan een hek bij de finish. Vervolgens stapt hij achteruit om het resultaat te bekijken. 'Het is niet duur om sponsor te worden van de marathon van Messina en ik krijg er veel publiciteit voor terug. Ik verwacht veel marathonlopers in mijn winkel aan de Via dei Mille, nummer 145, te mogen verwelkomen', zegt hij tevreden.

De volgende ochtend wordt op de Piazza Cairoli het podium in elkaar gezet. De zon schijnt, langzaam stroomt het plein vol met lopers. Leden van een militaire blaaskapel

pakken hun instrumenten uit en spelen toornladders om hun vingers soepel te maken. Er is nog gelegenheid om in te schrijven voor de marathon. Dat kost maar drie euro. Daarvoor krijgt men voor de wedstrijd een rugzak en een T-shirt, en na afloop pasta met een goed glas wijn of een fluitje Birra del Sole, traditioneel gebouwen Siciliaans bier.

Gratis is het optreden van Mario Mapro, een kleine, kalende priester, die met een microfoon in de ene en een bijbel in de andere hand alle deelnemers de zegen geeft. Voor de marathon hebben zich 116 mannen en vrouwen aangemeld, voor de halve afstand is

bijchrift

de belangstelling met 334 lopers groter. De deelnemers zijn voornamelijk afkomstig van Sicilië, maar er zijn er ook die een euro hebben neergegeld voor de korte overstek met de voerpont vanaf het vasteland.

Het startschot klinkt, het bescheiden deelnemersveld stormt de Via Giuseppe Garibaldi in. Na vijfhonderd meter is er een keerpunt, en gaat het in zuidelijke richting terug naar de Piazza Cairoli. Daar kunnen familieleden hun geliefden nog een keer aanmoedigen, vervolgens verlaten de lopers het stadscentrum.

De militairen ruimen hun instrumenten

weer op. Ze marcheren linea recta naar het terras van de trattoria, waar ze zich installeren in de ochtendzon. Er worden flessen wijn besteld en men laat *pidone* aanrukken, pizza-brood met ham en kaas. Als dessert is er li-moenijs of een cappuccino.

Toeristisch hoogtepunt

De marathon van Messina is een light-versie van de gemiddelde stadsmarathon. Er is geen gedrang bij de start, na het schot zijn alle lopers zijn binnen een paar minuten uit het zicht verdwenen. De watervoorraad bij de drankposten is beperkt, toch is er genoeg

te drinken voor iedereen. Aan de finish staat een doosje met medailles klaar. Het parkoers is slechts gedeeltelijk autovrij.

Het is windstil. Hoewel de zon nog steeds hoog aan de hemel staat, regent het zachtjes. Prima condities voor een marathon. Drie Italianen nemen fier de kop, de beide Kenianen houden zich gedeisd. Na een kilometer of zeven bereiken de lopers de kade van de eeuwenoude, natuurlijke haven. Het is een obscuur niemandsland met rails, treinen, schepen, kranen en silo's. Helse installaties doen er het werk zonder dat er een levende ziel is te bekennen. >

bij schrift

Even later volgt de passage door de mari-nebasis, die geldt als het toeristische hoogte-punt van deze marathon. De basis is namelijk strategisch gesitueerd op de punt van de sik-kelvormige haven. Er liggen oorlogsschepen en duikboten aangemeerd, vanaf hier kan de hele Straat van Messina worden verdedigd. Normaal is de basis niet voor het publiek toe-gankelijk, maar speciaal voor de marathon-lopers zijn de slagbomen opengezet. Fris ge-schoren mariniers zien er op toe dat de lopers geen gekke dingen doen.

Aan de kop van de pier staat Madonna di Messina, het symbool van de stad. Als de

lopers het standbeeld rondan, hebben ze een panoramisch uitzicht op Messina, dat kruis-verscholen ligt in de schoot van het Peloritani-gebergte. Overal op het water dobberen vissersbootjes. Op de achtergrond biedt het havenfront een imposante aanblik. Doodzon-de dat er van het oude, historische Messina niets over is.

Keren bij Padre Pio

De weg langs de kust is lang en eenzoni-g. Vincenzo Bellini had hier waarschijnlijk wei-nig inspiratie voor een opera kunnen vinden. Eerst is er nog wat bebouwing en horeca,

maar gaandeweg veramt het landschap. In de berm ligt rotzooi, in de tuinen van ver-waarloosde huizen slingert kapot kinderspel-tuig. De eenzame marathonloper moet hier hebben vergezichten. De Straat van Messina is hier maar drie kilometer breed, er rijden autootjes op de punt van de Italiaanse laas.

Twee kilometer voor het keerpunt leeft de omgeving op. Er staan palmbomen, rijk ge-decoreerde gebouwen, het landschap gloeit. Links en rechts liggen lagunes, met steigers en bootjes op rimpelloos water. Bij het stand-beeld van Padre Pio, dat in 2002 nog bloed zou hebben geweend nadat een man er had

gebeden voor zijn zieke zoon, keren de lopers terug naar Messina.

Joshua Kipchumba gaat al zes kilometer lang aan de leiding. Uit alle macht probeert hij afstand te nemen van zijn acht jaar jon-gere landgenoot. Maar Philemon Kipkering is sterk en slim, hij laat het gatje niet groei-en. Met nog negen kilometer te gaan zijn de klokken van de dom aan het Piazza Duomo duidelijk te horen. Padre Mario Mapo heeft blijkbaar zijn zachte roze handen uit de mou-wen gestoken.

De regen zet aan, er steekt een flinke bries op en Kipkering kiest voor de aanval.

Kortstondig lopen de beide Kenianen zij aan zij, ze wisselen een paar woorden. Dan begint de jongste van de twee aan zijn slotoffensief. Kipkering is duidelijk niet moe, hij spaart zijn krachten voor een volgende marathon. Aan de finish wacht een envelop met geld. Busi-ness as usual. Hij finisht in 2.18.58, een tijd waarvan Antonello Aliberti vooraf niet had durven dromen.

Grijze haren

Zoals overal ter wereld, bestaat ook de marathon van Messina bij de gratie van vrij-willigers. Vrijwel altijd zijn dat enthousiaste leden van atletiekverenigingen. Maar hier houden de overeenkomsten op, want Mes-sina kent geen loopcultuur. De waterdragers, verkeersregelaars en parkeerbouwers zijn ge-rekruteerd uit kringen van studenten, scholie-ren, scouts en zeeverkeners.

Antonello Aliberti: 'Het instrueren van die lui heeft me grijze haren bezorgd, ze hebben totaal geen kaas gege-ten van hardlopen. Na tien keer uitleggen begrepen ze nog niet wat ze moesten doen. Sommigen wilden bovendien geld zien. Ongeveer hetzelfde geldt voor de plaatselijke autoriteiten. Ik heb echt moeten bidden en smeken om een beetje medewerking.'

Gewapend met gele en rode vlaggetjes moeten de zeeverkeners in hun korte broe-ken het parkoers autovrij houden. De meeste automobilisten doen echter precies waar ze zin in hebben. Wanneer ze het te bont ma-ken, schiet de politie de vrijwilligers te hulp. Soms. Dat gaat ongeveer zo: de politieagent rijdt vol gas op de onverlaat af en draait drif-tig zijn raampje naar beneden. De daarop-volgende discussie eindigt onbeslist en de au-tomobilist doet alsof waar die zin in heeft. Als gevolg daarvan slalommen de marathon-lopers tussen wachtende, kerende en over de stoep rijdende auto's door. Een enkele loper helpt het gezag een beetje door het verkeer eigenhandig te regelen.

Win-winsituatie

Op het Piazza Cairoli is de zon weer gaan schijnen. Massimo D'Olimpio beklimt het podium. De directeur van de Banco di Sicilia, hoofdsponsor van de marathon, mag de prij-zen uitreiken aan de winnaars in de verschil-lende categorieën. De gezette bankdirecteur transpireert hevig in zijn nette pak.

'De marathon is een populair evenement,

sponsoring is een win-winsituatie voor onze bank', zegt hij, terwijl hij met een plastic vorkje gretig in een bord pasta prikt. 'Ik heb me vandaag verbaasd over de populariteit van het hardlopen, er liep zelfs een hond mee met een startnummer op z'n rug! De gevolgen van de kredietcrisis zijn ook op Sicilië voelbaar, maar de marathon geeft ons de gelegenheid om dicht bij de mensen te staan en het consu-mentenvertrouwen te herstellen.'

Op dat moment duikt meneer Bruno op, de handelaar in porcelein en keramiek en co-sponsor van de marathon. Hij stelt zich voor aan Massimo D'Olimpio en vraagt of hij met de bankdirecteur op de foto mag. Voor het spandok van zijn winkel, uiteraard.

De plaatselijke televisie interviewt Anto-nello Aliberti. Of de marathon van Messina de potentie heeft om uit te groeien tot de grootste ter wereld, wil de verslaggever weten. Aliberti denkt diep na over een diploma-tiek antwoord.

Een enkele loper regelt eigenhandig het verkeer

In de achterhoede van de wedstrijd bou-wen drie lopers hun eigen feestje. Orazio Arizzi, Mario di Monte en de Duïser Karl-Heinz Besler hebben een pact gesloten. Ze willen hand in hand finishen. Om de tijd te doden, vertellen ze elkaar grappen. Als de Duïser een paar keer stopt om foto's te ma-ken, wachten de beide Italianen. Als Arizzi het zwaar heeft, spreken Di Monte en Besler hem moed in.

Volkslied

Een politiemann op de motor deelt in de preet. Hij plukt drie vlaggenstokken uit handen van verbouwereende vrijwilligers en draagt ze triomfantelijk over aan het vrolijke drietal. Twee gele voor de Sicilianen, de rode is niet zonder reden voor de Duïser, die het moei-lijk heeft. Als de drie aan de laatste honderd meter beginnen, zet de weer opgetrommelde militaire blaaskapel het Italiaanse volkslied in. De zoon van Di Monte holt de laatste meters mee met zijn vader. Besler wordt uitgebreid voorgesteld aan de familie van zijn Siciliaanse metgezellen en vervolgens meegetroond naar een trattoria.

De marathon van Messina zit erop, bin-nen een tijdsbestek van ruim twee uur zijn alle 116 deelnemers gefinist. Anto- <<